

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๐๙/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงกระทำทรมานระหว่างควบคุมตัว และข่มขู่เพื่อให้รับสารภาพ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง ศูนย์ซักถาม หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามคำร้องที่ ๒๒/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ว่า เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ เวลาประมาณ ๐๓.๓๐ น. เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐปิดล้อมบ้านผู้ร้อง [REDACTED] อำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี โดยผู้ใหญ่บ้านให้น้องสาวผู้ร้อง แจ้งผู้ร้องและ [REDACTED] สามีผู้ร้อง (ผู้เสียหาย) มอบตัว จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ตรวจค้นตัวและยึดโทรศัพท์มือถือของผู้ร้องและของผู้เสียหาย และเข้าตรวจค้นบ้านพร้อมยึดเสื้อผ้าและหมวกนิรภัยของผู้เสียหาย รวมทั้งยึดรถจักรยานยนต์ ๒ คัน ต่อมาเจ้าหน้าที่นำผู้เสียหายไปควบคุมตัวที่หน่วยงานผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ร้องเข้าเยี่ยมทุกวัน ดังนี้ ๑) วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ ผู้ร้องเห็นผู้เสียหายมีรอยขีดที่มือและแขน จึงได้สอบถาม โดยผู้เสียหายตอบว่า ไม่มีอะไร ๒) วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๗ ผู้เสียหายแจ้งว่า ไม่ได้นอน และ ๓) วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗ สังเกตเห็นว่า ผู้เสียหายสื่อสารไม่รู้เรื่องและมีลักษณะเหม่อลอย โดยวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ ได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้องว่า จะย้ายผู้เสียหายไปควบคุมตัวที่ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ช่วงเย็นของวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ ผู้ร้องทราบว่า ผู้เสียหายหลบหนีการควบคุมตัว จึงติดต่อผู้ถูกร้องเพื่อสอบถามข้อมูล แต่ไม่ได้รับแจ้งข้อมูลใด ๆ ต่อมาวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ทราบว่า ผู้เสียหายเข้ามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ชุดคุ้มครองในพื้นที่ตำบลคอรอดตันหยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และถูกนำตัวไปควบคุมที่ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ร้องจึงเข้าเยี่ยมผู้เสียหาย ได้รับแจ้งว่าสาเหตุที่หลบหนีเนื่องจากถูกข่มขู่เพื่อให้รับสารภาพ ผู้ร้องกังวลว่าระหว่างผู้เสียหายถูกควบคุมตัว ผู้ถูกร้องอาจมีการกระทำทรมานและอาจตั้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิด โดยไม่ชอบ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้เสียหายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

๒.๑.๒ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้ร้องทางโทรศัพท์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๒.๑.๓ รายงานการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๘ ณ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ค่ายสิรินธร อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

๒.๑.๔ หนังสือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ต่วนมาก ที่ นร ๕๑๑๙.๑/๑๐๔๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ บันทึกการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลักฐานการบันทึกภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิด เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๘ ณ ศูนย์ซักถาม หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๓ ค่ายอิงคยุทธบริหาร ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้เสียหาย

๑) วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเข้าตรวจค้นบ้านผู้เสียหาย เนื่องจากสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้รวม ๗ เหตุการณ์ โดยแสดงหลักฐานภาพถ่าย หลังจากนั้น ยึดทรัพย์สินไปตรวจสอบและนำตัวไปซักประวัติที่สถานีตำรวจภูธรทุ่งยางแดง โดยมีญาติและผู้ใหญ่บ้านอยู่ด้วยตลอดเวลา จากนั้นถูกนำตัวไปยังหน่วยผู้ถูกร้อง และได้รับการตรวจร่างกายโดยแพทย์ที่โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร และเข้าสู่กรรมวิธีซักถาม โดยระหว่างการซักถาม เจ้าหน้าที่ข่มขู่จะทำให้ครอบครัวเดือดร้อนและมีท่าทีจะทำร้ายร่างกาย ทำให้กระทบจิตใจและรู้สึกกังวล นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่กดดันผู้เสียหายให้ขัดทอดบุคคลอื่น เมื่อปฏิเสธ กลับถูกข่มขู่และทำดวลปืน ทำให้หวาดกลัว จึงรับสารภาพเพื่อให้รอดพ้นสถานการณ์

/นอกจากนี้...

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องให้ลงชื่อในบันทึกคำให้การซึ่งผู้เสียหายไม่เข้าใจ เนื่องจากมีเนื้อหาไม่จริง จึงไม่ประสงค์ลงชื่อในเอกสาร ผู้ถูกร้องจึงข่มขู่ว่าจะดำเนินคดี และจะดำเนินคดีกับผู้ร้องด้วย จึงตัดสินใจลงชื่อในเอกสารดังกล่าว

๒) วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ เจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๔ รับผิดชอบผู้เสียหายจากหน่วยผู้ถูกร้องไปแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจภูธรหนองจิก โดยใช้รถกระบะสีประตู่ ให้ผู้เสียหายนั่งเบาะหลังและมีเจ้าหน้าที่ประกบ ๒ นาย โดยไม่ใช่เครื่องพันธนาการ ระหว่างเดินทางกลับจากสถานีตำรวจภูธรหนองจิก ถูกเจ้าหน้าที่กีดกันให้จอดทอดบुकคูลอื่นตลอดเวลา ซึ่งผู้เสียหายปฏิเสธ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่พอใจและขู่ฆ่า จึงคิดหลบหนี โดยตัดสินใจกระชากพวงมาลัยรถยนต์จนเป็นเหตุให้รถชนรั้วสะพาน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิต ๑ ราย และได้รับบาดเจ็บอีก ๓ ราย หลังจากนั้นได้หลบหนีโดยไม่ได้นำสิ่งใดติดตัวไปด้วย

๓) วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ผู้เสียหายได้ติดต่อขอมอบตัวกับเจ้าหน้าที่ชุดคุ้มครองตำบลคลองตันหยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยได้รับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และถูกนำตัวไปลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจภูธรหนองจิก จังหวัดปัตตานี และนำตัวไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลปัตตานี ๑ คืน จากนั้นถูกส่งตัวไปศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างถูกควบคุมตัวรู้สึกกังวลว่าจะถูกเอาชีวิตตลอดเวลา นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ได้บันทึกภาพและเสียง โดยให้เปิดใจพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และพูดถึงครอบครัว และถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน ๗ เหตุการณ์ทุกวัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ได้นำตัวไปทำแผนหลบหนี ทั้งนี้ ระหว่างการควบคุมตัวที่ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ไม่ได้ทำร้ายร่างกายหรือกระทำความผิด แต่มีการข่มขู่ให้กลัวทำให้กังวลตลอดเวลา

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องได้รับตัวผู้เสียหายจากหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๔ ไปตรวจร่างกายโดยแพทย์โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร ผลการตรวจสุขภาพร่างกายปกติ ไม่พบบาดแผล หลังจากนั้นได้จัดเตรียมห้องพักส่วนตัว อาหารฮาลาล และสิ่งของจำเป็น พร้อมทั้งให้ปฏิบัติศาสนกิจ (ละหมาด) ตามปกติ เปิดโอกาสให้ญาติเยี่ยมทุกวัน รวมทั้งระหว่างการควบคุมตัวเพื่อเข้าสู่กระบวนการซักถามได้บันทึกภาพและเสียงตลอดเวลา ต่อมาวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ ก่อนส่งตัวให้หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๔๔ ได้นำตัวผู้เสียหายไปลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจภูธรหนองจิก และนำไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร ผลการตรวจไม่พบบาดแผลใด

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้อง

๑.๑) วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงได้ตรวจค้น บ้านพัก และควบคุมตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปลงรายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรทุ่งยางแดง โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ต่อมาได้ส่งตัวผู้เสียหายไปยังหน่วยผู้ถูกร้องเพื่อเข้าสู่กระบวนการซักถามระหว่างวันที่ ๑๙-๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ โดยได้ตรวจร่างกายตามหลักฐานใบสำคัญความเห็นของแพทย์เป็นประจำทุกวัน มีการบันทึกประวัติรับ-ส่งตัว ตรวจสอบทรัพย์สินและจัดเก็บทรัพย์สินที่ติดตัว จัดทำแบบแจ้งการควบคุมตัว ของเจ้าหน้าที่รัฐ (แบบ ปท. ๑-๑) รายงานไปยังพนักงานอัยการจังหวัดปัตตานีและนายอำเภอหนองจิก จัดทำแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว (แบบ ปท. ๑) มอบของใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน จัดเตรียมห้องสำหรับพักผ่อนเป็นส่วนตัว รวมทั้งให้ผู้เสียหายได้ปฏิบัติศาสนกิจ (ละหมาด) ครบตามเวลา ได้รับอาหารฮาลาลครบทั้ง ๓ มื้อ และให้ญาติเข้าเยี่ยมได้ทุกวัน ทั้งนี้ ภายในพื้นที่ควบคุมตัว มีการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องปฏิบัติกับผู้ต้องสงสัยซึ่งถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕^๑

/๑.๒) ในศูนย์ซักถาม ...

^๑ มาตรา ๒๒ ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับ และควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้ บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานในการควบคุมตัว

การควบคุมตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบแจ้งพนักงานอัยการและนายอำเภอในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวโดยทันที สำหรับในกรุงเทพมหานครให้แจ้งพนักงานอัยการและผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หากผู้รับแจ้งเห็นว่ามีความผิดอันควรสงสัยว่าจะมีการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้นुकคลสูญหาย ให้ผู้รับแจ้งดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ต่อไป

มาตรา ๒๓ ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อมูลอัตลักษณ์เกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว เช่น ชื่อ นามสกุล หรือตำแหน่งบรรณ
- (๒) วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำการควบคุมตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ดังกล่าว จะต้องระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัวผู้ถูกควบคุมตัว รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบการย้ายนั้น
- (๓) คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น
- (๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งให้ควบคุมตัว
- (๕) วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัวผู้ถูกควบคุมตัว และผู้มารับตัวผู้ถูกควบคุมตัว
- (๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกควบคุมตัว ก่อนถูกควบคุมตัว และก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายระหว่างการควบคุมตัว จะต้องระบุถึงสาเหตุแห่งการตายและสถานที่เก็บศพ
- (๗) ข้อมูลอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อป้องกันการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้นुकคลสูญหาย

๑.๒) ในศูนย์ซักถามมีกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกพื้นที่รวม ๒๖ ตัว ระหว่างการควบคุมตัวและการเยี่ยมญาติ ได้บันทึกภาพและเสียงตลอดเวลาเพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งกระบวนการซักถามต้องตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ไม่บังคับขู่เข็ญ ไม่กระทำทรมาน หรือทำร้ายร่างกาย เพื่อพิสูจน์ความน่าเชื่อถือ และต้องซักถามภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการตรวจค้น และการกักตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ อย่างเคร่งครัด

๑.๓) วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ เจ้าหน้าที่ได้นำตัวผู้เสียหายไปลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจภูธรหนองจิก ในฐานะผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับเหตุอาชญากรรมร้ายแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวม ๗ คดี ระหว่างการควบคุมตัวปรากฏว่า ผู้เสียหายพยายามหลบหนีโดยแย่งพวงมาลัยรถยนต์ ทำให้รถเสียหลักชนราวสะพานส่งผลให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิต ๑ ราย และบาดเจ็บ ๓ ราย ต่อมาในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ผู้เสียหายเข้ามอบตัว และถูกส่งตัวไปควบคุมที่ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๘ ผู้เสียหายอยู่ระหว่างการถูกฝากขังเพื่อดำเนินคดีที่เรือนจำกลางปัตตานี

๒) ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗ ได้รับตัวผู้เสียหายไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลยะลาสิริรัตนรักษ์ หลังจากนั้น ได้ควบคุมตัวเพื่อเข้าสู่กระบวนการซักถามในฐานะผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับเหตุการณ์อาชญากรรมร้ายแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างการควบคุมตัวได้จัดเตรียมห้องพักส่วนตัว อาหารฮาลาล สิ่งของจำเป็น และให้ปฏิบัติศาสนกิจ (ละหมาด) ตามปกติ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ญาติเข้าเยี่ยมได้ทุกวัน โดยมีการบันทึกภาพและเสียงตลอดเวลา ทั้งนี้ การดำเนินคดีกรณีเหตุการณ์ความรุนแรง ๗ คดี พนักงานสอบสวนอยู่ระหว่างรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อส่งให้พนักงานอัยการ ส่วนกรณีเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ ได้นำตัวผู้เสียหายไปทำแผนการหลบหนีที่จุดเกิดเหตุ และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติม

๓) สถานีตำรวจภูธรหนองจิก

๓.๑) กรณีผู้เสียหายเป็นผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับเหตุอาชญากรรมร้ายแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงสามารถตรวจค้นและควบคุมตัวโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้ไม่เกิน ๗ วัน และตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ อีกไม่เกิน ๓๐ วัน เพื่อนำตัวเข้าสู่กระบวนการซักถาม และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการตรวจค้น และการกักตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ และระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและ

ปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยต้องปฏิบัติต่อบุคคลในลักษณะเป็นผู้ต้องสงสัย ไม่สามารถปฏิบัติในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และไม่ใช้เครื่องพันธนาการในการควบคุมตัว

๓.๒) กรณีการดำเนินคดีผู้เสียหายเกี่ยวกับเหตุอาชญากรรมร้ายแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๗ คดี และกรณีกระทำการเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ได้รับอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย พนักงานสอบสวนได้สอบปากคำผู้เสียหายและพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาและข้อมูลเกี่ยวกับคดีให้รับทราบตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ระหว่างสอบปากคำมีผู้ร้องและทนายความอยู่ด้วย และได้บันทึกภาพและเสียงไว้เป็นหลักฐาน โดยผู้เสียหายลงนามในคำให้การแล้ว และพนักงานสอบสวนจะสรุปสำนวนคดีส่งไปยังพนักงานอัยการต่อไป

๒.๒.๕ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากการตรวจสอบพยานหลักฐานการบันทึกภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิดของหน่วยผู้ถูกร้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า

๑) ผู้เสียหายถูกควบคุมตัวที่หน่วยผู้ถูกร้อง ตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๒ น. ถึงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๑๖ น. โดยได้บันทึกประวัติรับ-ส่งตัว ตรวจสอบทรัพย์สินและจัดเก็บทรัพย์สินที่ติดตัว จัดทำแบบ ปท. ๑-๑ และแบบ ปท. ๑ และนำผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการซักถามทุกวัน ระหว่างเวลา ๑๔.๐๐-๑๗.๐๐ น. โดยใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง ห้องซักถามมีขนาดประมาณ ๒x๒ เมตร ภายในห้องมีเครื่องปรับอากาศ พัดลม คอมพิวเตอร์ โต๊ะ และเก้าอี้ มีแสงสว่างที่เพียงพอ มีเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการซักถาม ๑-๓ นาย บันทึกภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิดตลอดเวลา มีการชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการซักถาม อธิบายรายละเอียดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี และให้ลงนามในเอกสารโดยไม่ปรากฏพฤติกรรมการข่มขู่และทำร้ายร่างกาย จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เสียหาย ไม่มีความกังวล และพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา ประกอบกับเอกสารทางการแพทย์เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๘ (วันรับตัว) และเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๘ (วันสุดท้ายในการควบคุมตัว) และหลักฐานภาพจากกล้องวงจรปิด ไม่ปรากฏรอยช้ำหรือความผิดปกติของร่างกายของผู้เสียหาย

๒) ผู้ถูกร้องจัดสถานที่สำหรับเยี่ยมญาติไว้บริเวณศาลาเยี่ยมญาติ ซึ่งมีกล้องวงจรปิดบันทึกภาพและเสียงตลอดเวลา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ญาติสามารถนำอาหารและเครื่องดื่มเข้าเยี่ยมผู้เสียหายได้ โดยมีญาติของผู้เสียหายประกอบด้วย ผู้ร้อง พี่สาว และพี่ชายของผู้เสียหาย เข้าเยี่ยมทุกวัน

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกรณีกระทำทรมานในระหว่างควบคุมตัว และข่มขู่ให้รับสารภาพ หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๘^๒ ประกอบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๗^๓ ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล และห้ามมิให้มีการกระทำในลักษณะทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ข้อ ๒ และข้อ ๑๓^๔ ได้กำหนดให้รัฐดำเนินมาตรการ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำทรมานในเขตอำนาจ และประกันว่าปัจเจกบุคคลมีสิทธิ ที่จะร้องทุกข์และได้รับการตรวจสอบโดยพลัน รวมทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕^๕ ได้บัญญัติวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ ในการควบคุมตัว โดยต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุม และต้องบันทึก

/ข้อมูลเกี่ยวกับ...

^๒ มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่ กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และทำให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

^๓ ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือด่าขำมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของ บุคคลนั้นมิได้

^๔ ข้อ ๒ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการต่าง ๆ ทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร ทางตุลาการ หรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำทรมานในอาณาเขตใดซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน

ข้อ ๑๓ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า ปัจเจกบุคคลที่อ้างว่าตนถูกทรมานในอาณาเขตใดก็ตามที่อยู่ ภายใต้เขตอำนาจรัฐนั้น มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของรัฐนั้น และที่จะทำให้กรณีของตนได้รับการพิจารณา ตรวจสอบโดยพลันและปราศจากความลำเอียงโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของรัฐนั้น ให้ดำเนินขั้นตอนทั้งปวงเพื่อประกันว่า ผู้ร้องทุกข์และพยานได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการประทุษร้ายหรือการข่มขู่ให้หวาดกลัวทั้งปวงอันเป็นผลจากการร้องทุกข์ หรือการให้พยานหลักฐานของบุคคลนั้น

^๕ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวเพื่อป้องกันการกระทำทารุณและการกระทำที่บุคคลสูญหาย รวมทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗/๑^๖ บัญญัติให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมตัวหรือขังให้ได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

๓.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ตรวจสอบและติดตามผู้เสียหาย เนื่องจากเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้รวม ๗ คดี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ ได้ตรวจค้นบ้านพัก และควบคุมตัวผู้เสียหายไปดำเนินกระบวนการซักถามที่หน่วยผู้ถูกร้องระหว่างวันที่ ๑๙-๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ พยานหลักฐานจากบันทึกภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิด ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้นำตัวผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการซักถามทุกวัน ใช้เวลาครั้งละประมาณ ๓๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง ภายในห้องมีเครื่องปรับอากาศ พัดลม คอมพิวเตอร์ โต๊ะและเก้าอี้ รวมทั้งมีแสงสว่างที่เพียงพอ โดยมีเจ้าหน้าที่เข้าร่วม ๑-๓ นาย ระหว่างการซักถามได้บันทึกภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิดตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ได้ชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการซักถาม อธิบายรายละเอียดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี และให้ลงนามในเอกสารโดยไม่ปรากฏพฤติกรรมการข่มขู่ ทำร้ายร่างกาย กระทำทารุณหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย นอกจากนี้ ผู้ร้องได้รับการเยี่ยมจากญาติ และสามารถนำอาหารและเครื่องดื่มเข้าเยี่ยมได้ทุกวัน โดยระหว่างที่ญาติเข้าเยี่ยมมีการบันทึกภาพและเสียงตลอดเวลา

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องกระทำทารุณผู้เสียหายในระหว่างควบคุมตัวเพื่อดำเนินกระบวนการซักถาม หรือข่มขู่ให้ผู้เสียหายรับสารภาพ ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓.๔ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้หน่วยงานของรัฐยังคงตรวจค้น จับกุม ควบคุมตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคง ซึ่งบางครั้งอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แม้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ได้กำหนดระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการตรวจค้น และการกักตัว

/บุคคล...

^๖ มาตรา ๗/๑ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- (๒) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
- (๓) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
- (๔) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง

บุคคลที่ต้องสงสัยตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้วก็ตาม แต่ระเบียบดังกล่าวกำหนดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวยังไม่ครบถ้วน จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๘ จึงมีมติว่ากรณีตามคำร้องยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ โดยให้แก้ไขระเบียบกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการตรวจค้น และการกักตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้สอดคล้องกับสิทธิของผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกจับ หรือผู้ถูกควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น สิทธิที่จะขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติทราบเมื่อถูกควบคุมตัว สิทธิในการพบและปรึกษาทนายความ สิทธิให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวนหรือการซักถาม เป็นต้น เพื่อให้ผู้ถูกควบคุมตัวได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและปกป้องสิทธิของตนเองในกระบวนการยุติธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

